

РОЛЬ КОМАНДИРІВ У ФОРМУВАННІ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ГОТОВНОСТІ ПІДЛЕГЛИХ ДО ВИКОНАННЯ БОЙОВИХ ЗАВДАНЬ

Тіторенко О. М. слухач Національного
університету оборони України

Філіпчук Ю. Л. слухач Національного
університету оборони України

Стасюк В. В. доктор психологічних наук, професор,
професор кафедри внутрішніх комунікацій
Національного університету оборони України
<https://orcid.org/0000-0002-7943-8456>

У статті висвітлено актуальність формування психологічної готовності військовослужбовців Збройних Сил України до виконання бойових завдань у сучасних умовах війни. Розглянуто вплив бойового стресу на психіку військовослужбовців, визначено значення моральної, фізичної та професійної підготовки в забезпеченні психологічної готовності. Окреслено роль командирів у формуванні бойової готовності підлеглих шляхом організації навчально-тренувальних заходів, підтримки мотивації, згуртованості підрозділу та особистого прикладу.

Зазначено, що психологічна готовність включає такі компоненти, як моральна стійкість, емоційна врівноваженість, стресостійкість і самоконтроль. У статті акцентовано увагу на необхідності впровадження цілеспрямованої психологічної підготовки, яка наближає умови навчання до реальних бойових ситуацій. Також підкреслено важливість лідерських якостей командирів для ефективної взаємодії з особовим складом, забезпечення довіри, мотивації та підтримання високого морального духу.

Стаття має на меті запропонувати практичні рекомендації для командирів щодо посилення психологічної готовності особового складу, що сприяє підвищенню боєздатності військових підрозділів.

Ключові слова: психологічна готовність; страх; бій; російсько-українська війна; командири; стрес; підготовка.

Вступ Російсько-українська війна – це виклик сьогодення, який ставить перед українським суспільством та її Збройними Силами величезні випробування та вимагає від них надзвичайної фізичної та психологічної витривалості. В умовах війни, психологічна готовність та здатність до витривалості є вирішальними для успіху під час ведення бойових дій. Командири відіграють вирішальну роль у формуванні цієї готовності, оскільки саме від їхніх дій, рішень та підходів залежить моральний дух та психологічна стійкість підлеглих. Проте, незважаючи на важливість цього аспекту, питання ефективних методів та підходів, які можуть використовувати командири для підвищення психологічної готовності своїх підлеглих, залишається недостатньо дослідженим та висвітленим у науковій літературі. Це створює необхідність у більш глибокому аналізі та розробці рекомендацій щодо оптимальних підходів до формування

психологічної готовності
військовослужбовців.

Мета статті полягає у дослідженні ролі командира у формуванні психологічної готовності підлеглих до виконання бойових завдань. В статті розкриватимуться ефективні підходи, методи та механізми, які командири можуть використовувати для підтримки та розвитку психологічної готовності військовослужбовців, що, в свою чергу, сприяє підвищенню загальної боєздатності військових підрозділів.

Науковим завданням даної статті є визначення основних чинників, що впливають на формування та підтримання психологічної готовності в умовах бойових дій та дослідження ролі командира у забезпеченні психологічної готовності підлеглих до виконання бойових завдань.

Теоретичне підґрунтя. Останні дослідження у сфері психологічної готовності військовослужбовців зосереджуються на вдосконаленні методів

оцінювання, формування та підтримання цієї готовності у контексті сучасних викликів і загроз. Зокрема, у фокусі наукових робіт знаходяться питання впливу бойового стресу, значення мотивації та морально-психологічного клімату в підрозділах, а також роль лідерства командирів у забезпеченні психологічної стійкості.

Вивченню цього питання приділяли увагу такі українські та зарубіжні науковці: В. Алещенко, В. Барко, А.Кириченко, Г. Ложкін, , Л. Матохнюк, Д. Лисенко, О. Красницька, О. Скрипкін, Я. Мацегора, В. Молотай, В. Осьодло, Н. Пенькова, Є. В. Стасюк, О. Тімченко, М. Томчук, О. Хміляр. В публікаціях українських та зарубіжних вчених детально викладені основні проблеми психологічної готовності особистості, визначення її ознак, сутності і структури, а також питання щодо організації та проведення заходів спрямованих на успішне виконання бойових завдань.

Методи дослідження. Аналіз, порівняння, узагальнення, систематизація та інтерпретація отриманих даних дозволили дослідити наукову літературу щодо оцінки рівня психологічної готовності військовослужбовців до виконання бойових завдань та визначити методи, які найбільше сприяють її формуванню.

Результати та обговорення. Опинившись у вирі війни, військовослужбовець підсвідомо відчуває дихання смерті. Знаходячись в нестерпному очікуванні того, що твоя смерть так чи інакше коли-небудь станеться, організм з часом стомлюється, стає просто на все наплювати. Нове загострення відчуттів виникає безпосередньо під час бою, коли, як говориться “смерть дивиться в обличчя”. Страшно стає всім, проте кожен веде себе по-своєму. Тільки той, хто психологічно зуміє скоріше пройти очікування і перейде так званий “поріг страху”, зможе холоднокрівно приймати правильні рішення і тверезо діяти на полі бою. Значить, у нього буде більше шансів вийти з бою переможцем. Характер сучасних бойових дій і нова технологічна зброя ускладнюють бойову діяльність, висувають

підвищені вимоги до моральної і психологічної готовності особового складу досягати цілей збройної боротьби. При цьому слід розрізняти перебування військовослужбовця в районі бойових дій і його безпосередню участь у бою. Не викликає сумніву, що участь у бою здійснює більш сильний вплив на психіку військовослужбовця, ніж просте перебування його в районі ведення бойових дій. Під час бойових дій, де фізичне та психологічне навантаження досягають максимальних рівнів, військовослужбовці повинні бути готові до посиленого фізичного навантаження, стресових ситуацій, шокуючих подій та прийняття важких рішень. Розвиток психологічної готовності військовослужбовців допомагає їм зберігати спокій та концентрацію в будь-яких умовах. У формуванні психологічної готовності військовослужбовців, вирішальну роль відіграють їх командири, які повинні забезпечувати належну підготовку, підтримку та мотивацію своїх підлеглих та їх зусилля перш за все, повинні бути спрямовані на формування у військовослужбовців психологічної готовності виконати свої обов'язки в умовах бою. Командири виступають не лише організаторами і координаторами дій підлеглих, а й своєрідними морально-психологічними лідерами, здатними мотивувати та підтримувати своїх підлеглих.

У відповідності до наказу Головнокомандувача ЗС України № 349 від 01 серпня 2024 року “Про затвердження Порядку проведення психологічної підтримки військовослужбовців Збройних Сил України”, визначено, що психологічна готовність - це взаємопов'язана система мотиваційних і психологічних чинників, вольових ресурсів і витривалості особового складу, а також професійної компетенції, що забезпечує реалізацію ним поставлених завдань (Наказ Головнокомандувача ЗС України №349, 2024).

Психологічна готовність військовослужбовця визначається його здатністю швидко адаптуватися до стресових ситуацій, зберігати впевненість у своїх силах, концентрувати увагу на

виконанні завдань і діяти раціонально навіть в умовах небезпеки. Вона включає такі елементи, як моральна стійкість, емоційна врівноваженість, стресостійкість і самоконтроль. Відсутність або низький рівень психологічної готовності може призвести до паніки, дезорганізації і навіть провалу військових операцій.

Для підтримання належного рівня психологічної готовності військовослужбовців необхідно впроваджувати спеціальні методи підготовки, серед яких чільне місце посідає робота командирів. Саме вони здатні сформуванню в підлеглих віру у власні сили та впевненість у виконанні бойових завдань.

Так яким же чином командири можуть сформувати психологічну готовність своїх підлеглих до виконання бойових завдань?

На нашу думку це перш за все шляхом проведення занять з бойової, фізичної та психологічної підготовки, здійсненням психологічної підтримки підлеглих, формуванням їх мотивації, командною згуртованістю та особистим прикладом.

Перемога в бою значною мірою залежить від того, наскільки добре професійно і фізично підготовлений військовослужбовець, сформовані його моральні та психологічні установки, наскільки вони відповідають вимогам сучасного бою. Діяльність командирів щодо підготовки військовослужбовців має вирішальне значення для ефективності підрозділу та боєздатності кожного військовослужбовця. Підготовка охоплює три ключові аспекти: фізичну, професійну та психологічну підготовку, і всі вони взаємопов'язані (Кокун, Клочков, Мороз, Пішко, & Лозінська, 2022).

Високий рівень бойової підготовки забезпечує впевненість у власних силах і можливостях. Це знижує рівень тривоги та страху у військовослужбовців перед невідомим, що є важливим фактором для підтримання психологічної готовності. Першочергове завдання командирів забезпечити військовослужбовців необхідними навичками та знаннями для ефективного виконання своїх обов'язків. Це

включає володіння штатною зброєю, знання тактики, основ тактичної медицини, роботу з сучасними засобами зв'язку та іншим обладнанням. Чим більш професійно підготовлений солдат, чим повніше його об'єктивне уявлення про майбутню бойову діяльність і способу її виконання, тим більша ймовірність його успіху в бою та виконання поставлених завдань з мінімальними втратами.

Не менш важливим завданням командирів є формування у підлеглих належного рівня фізичної витривалості та сили. Фізично підготовлений солдат краще витримує навантаження під час бойових дій, зменшується ризик травм та підвищується загальна стійкість організму. Це важливо не лише для виконання бойових завдань, але й для збереження власного здоров'я та життя в складних умовах.

У складних умовах війни також одним із головних завдань командирів є формування у військовослужбовців психологічної стійкості і психологічної готовності до дій у бою, у складних і небезпечних умовах, в обстановці, що різко змінюється, під час тривалої нервово-психічної напруги, подолання труднощів, пов'язаних із виконанням військового обов'язку, стійкості до бойових стрес-чинників і негативних психологічних впливів. Військовослужбовець для досягнення перемоги над противником не лише повинен вміти користуватися зброєю і бойовою технікою, знати тактику ведення бойових дій, але й бути здатним застосувати всі свої знання, вміння і навички в будь-яких умовах, які можуть виникнути в бойовій обстановці. Зробити людину здатною якісно виконувати професійну діяльність в реальних умовах бою – основне завдання командирів. Ці завдання досягаються за допомогою проведення цілеспрямованої психологічної підготовки з військовослужбовцями. Основним напрямком на якому має базуватися психологічна підготовка є стирання граней між навчально-бойовою і бойовою діяльністю. Наближення навчання до бойових умов проводиться шляхом внесення різних елементів притаманних

для бойової обстановки. Заняття з психологічної підготовки також сприяють згуртованості військових колективів, що забезпечує їхню психологічну готовність до організованих, ініціативних та активних дій у бою (операції) (Осьодло, 2014).

Таким чином, діяльність командирів щодо всебічної підготовки військовослужбовців дозволяє створювати добре навчені, фізично витривалі й психологічно стійкі підрозділи, здатні ефективно виконувати бойові завдання.

Щоб перемагати чисельнішого ворога, командири повинні вміти формувати підрозділи та організовувати заходи щодо підтримки його високого морального духу. Командири повинні бути спроможними формувати злагоджений підрозділ із людей різного віку, різного досвіду і різних професій. Має усвідомлювати завдання і здатність підрозділу виконати його, намагатися знайти для людини ті функції, які вона буде максимально ефективно виконувати. Для цього командир повинен вміти знаходити спільну мову із різними людьми, спілкуватися одноосібно і в групах, вміти навчати, переконувати і надихати. Зберігати повагу до людської гідності в нестерпних умовах війни, коли навколо смерть, кров, людські страждання і руйнування – це складний виклик для будь якої людини. Нам потрібна довіра людей, щоб перемогти у війні. І наші люди воюють за те, щоб не бути приниженими. Важливо, щоб солдати відчували підтримку не лише з боку своїх товаришів, а й керівництва. Відкрите спілкування з командиром, чітке розуміння бойових завдань та очікувань допомагають уникнути невизначеності та знижують рівень стресу. Командири повинні бути одним цілим зі своїм підрозділом, постійно бути в курсі його бойової підготовки та відпочинку, виховувати військовослужбовців у дусі товариськості. Якщо військовослужбовці будуть жити в атмосфері невизначеності, якщо до них будуть відноситись прискіпливо, залякувати і переслідувати, якщо дисципліна буде підтримуватися в основному репресіями, то в такій обстановці інстинкт страху набуває загрозливих масштабів і завдає серйозної

шкоди боєздатності підрозділу. Але якщо до підлеглих ставитися уважно і дбайливо, якщо вони відчують себе згуртованими в єдиному, монолітному колективі, то не виникає труднощів, які вони не змогли б подолати (Pravda.com.ua 2023).

Для перемоги у війні нам потрібні військові лідери, тобто командири, обізнані з природою війни і воєнної стратегії, здатні критично мислити, якісно і швидко планувати, які розуміють природу людської психіки та групової динаміки, спроможні ефективно спілкуватися та поважати людську гідність. Лідери здійснюють вирішальну роль у формуванні психологічної готовності підлеглих, демонстрації високого рівня дисципліни, компетентності та моральних цінностей для своїх підлеглих відіграють командири-лідери. Командири-лідери відповідальні за підтримання високого морального духу серед підлеглих, надаючи їм необхідну підтримку та наставництво. Вони допомагають створювати атмосферу довіри та впевненості, що сприяє більш ефективній роботі підрозділу і підвищенню його бойової готовності. Їхній особистий приклад мотивує солдатів і сприяє розвитку лідерських якостей у всіх військовослужбовців підрозділу.

Лідер – це особистість, що користується визнанням та авторитетом в групі, за якою група визнає право приймати рішення щодо дій у важливих ситуаціях, бути організатором діяльності групи і регулювати відносини в ній.

Лідерство засновується здебільшого на процесі соціальної взаємодії з військовослужбовцями підрозділу. Цей процес є набагато складнішим, вимагає високого рівня взаємозалежності учасників. На відміну від командування лідерство базується на послідовності, а не на підпорядкованості.

Існує низка основних якостей, якими має володіти лідер:

здатність встановлювати й підтримувати систему взаємин із рівними собі людьми;

здатність керувати підлеглими, долати усі перешкоди, труднощі і проблеми, які приходять разом з відповідальністю;

здатність вирішувати конфлікти й знімати напругу у колективі;

вміння ефективно обробляти й оцінювати інформацію;

уміння приймати нестандартні керівні рішення за умов браку інформації;

здатність знаходити оптимальний варіант рішення в умовах обмеженого часу й нестачі інших видів ресурсів;

здатність йти на певний ризик у разі необхідності;

здатність до самоаналізу;

наявність достатньо високих морально-етичних якостей)Мороз, & Скрипкін, 2020).

До речі історія становлення лідерів часів першої та другої світових війн, чудово описана в книзі Ллойда Кларка “Командири. Шляхи військових лідерів Джорджа Паттона, Бернарда Монтьомері та Ервіна Роммеля”.

Однією з ключових складових психологічної готовності є мотивація військовослужбовців. Останні мають бути готові віддати своє життя за свою країну, боротися за свободу та незалежність. Чітке усвідомлення мети своєї служби допомагає воїнам витримувати стрес та психологічний тиск під час бойових дій. Тут задача командирів провести якісну ідеологічну підготовку з військовослужбовцями, а саме підтримання української ідентичності та патріотизму, навчання історії України, її героїчним подіям та видатним особистостям, формування знань про моральні та етичні принципи (честь, вірність, захист Батьківщини, готовність до самопожертви), які є основою служби військовослужбовців. Мотивація ідеями боротьби за справедливість та свободу (24tv.ua, 2023; Наказ Генерального штабу Збройних Сил України № 4, 2017).

Застосування командиром методу аналізу проведених дій, також є важливим інструментом для допомоги у формуванні психологічної готовності військовослужбовців. Ця процедура допомагає аналізувати помилки, вивчати бойовий досвід, навчати особовий склад та згуртовувати людей. Аналіз проведених дій забезпечує: особисте розуміння дій (ситуацій) кожним військовослужбовцем,

командиром (начальником); оцінку сильних та слабких сторін підрозділу з різних точок зору; некаральну атмосферу і розвиток критичного мислення командирів (начальників) та особового складу; налагодження комунікації і зворотного зв'язку командирів (начальників) з особовим складом, що забезпечує спільне розуміння дій і розвиток злагодженості під час виконання завдань за призначенням (Наказ Генерального штабу Збройних Сил України №4, 2017);

не менш суттєвим фактором формування психологічної готовності військовослужбовців до виконання бойових завдань є застосування командирами такої форми командування, як Mission Command, що включає методи децентралізованого прийняття рішень. Вона базується на принципах довіри, спільного розуміння та ініціативи. Mission Command має великий вплив на психологічну готовність особового складу. Ця філософія командування підвищує впевненість і мотивацію військовослужбовців, оскільки дозволяє їм відчувати більше контролю над ситуацією та приймати рішення на місцях. Mission Command стимулює кращу комунікацію між командирами та підлеглими, сприяючи розумінню загальних цілей і намірів. Це підвищує моральний дух та згуртованість колективу (Tro.mil.gov.ua, н.д.);

для подолання стресу, роботи в деприваційних умовах, ефективного виконання завдань у бойових умовах, адекватного сприйняття бойової обстановки військовослужбовцю необхідно мати високий рівень психічної готовності й водночас постійно знаходити засоби її підвищення. Одним із них є мотиваційна промова командира, що в найкоротший час може активізувати діяльність воїнів, спонукати їх до дій та здійснення вчинків, сформувати необхідну емоційну установку, мобілізувати ресурси організму, підняти бойовий дух, сформувати готовність до боротьби, згуртувати особовий склад, спонукати подолати страх і проявити сміливість, мужність та відвагу, підвищити віру в себе й можливості свого підрозділу, спонукати до виконання бойового завдання

та досягнення бажаного результату. Командир через мотиваційну промову активізує всі ресурси організму військовослужбовців на боротьбу з противником, створює внутрішню готовність до дії, що, зі свого боку, знижує вплив деприваційних умов на психіку воїнів (Красницька, 2022);

важливим аспектом для формування і підтримання психологічної готовності українських військовослужбовців до бойових дій є створення образу ворога в їхній свідомості. Бажання помститися може давати воїнам додаткові психологічні ресурси, активізувати мислення, спонукати до пошуку нестандартних рішень та нешаблонних дій. Способами підвищення активності військовослужбовців під час бойових дій є активне поширення інформаційних матеріалів (фото, відео, текстові документи) про звірства російських військ по відношенню до мирного населення та військовополонених, впровадження у життєдіяльність підрозділів символів і ритуалів, у тому числі пов'язаних із загибеллю товаришів. Використання клятв на могилах бойових товаришів або під час мобілізуючих мітингів сприятимуть формування почуття ненависті до ворога та бажання помститися. Жага помсти може стати істотною груповою потребою, яка на певних етапах відіграватиме значущу роль у групових процесах військового

підрозділу, зокрема створенні мотивації до бойової діяльності (Лисенко & Підопригора, 2022).

Висновки. Ефективна діяльність командирів є ключовим чинником забезпечення психологічної готовності військовослужбовців до виконання бойових завдань. Психологічна готовність – це комплексна система, яка охоплює мотиваційні, емоційні, вольові, професійні аспекти і т.д. Вона допомагає військовим адаптуватися до стресових умов війни, зберігати впевненість у своїх силах і приймати раціональні рішення під час бойових дій.

Успішна підготовка військовослужбовців передбачає інтеграцію фізичних, професійних і психологічних тренувань. Командири, які демонструють лідерські якості, зокрема, вміння мотивувати, підтримувати своїх підлеглих, забезпечувати атмосферу довіри та згуртованості, стають каталізаторами формування морально і психологічно стійких підрозділів.

Перемога в сучасних конфліктах значною мірою залежить від здатності командирів формувати психологічно підготовлені, фізично витривалі та професійно обізнані колективи. Лише завдяки гармонійному поєднанню цих компонентів можна досягти успіху на полі бою з мінімальними втратами.

Список використаної літератури

1. 24tv.ua. (2023). Від партизанів до професійної армії: боєць "Азову" розповів, як формувався легендарний підрозділ. [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://24tv.ua/azovu-10-rokiv-yak-formuvavsyia-pidrozdil-yaka-yogo-ideologiya_n2549442
2. Кокун, О. М., Клочков, В. В., Мороз, В. М., Пішко, І. О., & Лозінська, Н. С. (2022). Забезпечення психологічної стійкості військовослужбовців в умовах бойових дій: Методичний посібник. Київ-Одеса: Фенікс.
3. Красницька, О. В. (2022). Мотиваційна промова командира як засіб формування психічної стійкості військовослужбовців та спонуки до дії. *Військова освіта*, (1)45.
4. Лисенко, Д. П., & Підопригора, І. І. (2022). Феномен помсти у структурі психологічної готовності військовослужбовців до бойових дій. *Вісник Національного університету оборони України*, (6)70.
5. Мороз, В. М., & Скрипкін, О. Г. (2020). Керівні психологічні техніки: Посібник для командира роти (взводу). Київ: НДЦ ГП ЗС України.
6. Наказ Генерального штабу Збройних Сил України № 4. (2017, 4 січня). Про затвердження Інструкції з організації інформаційно-пропагандистського забезпечення у Збройних Силах України.
7. Наказ Головнокомандувача ЗС України № 349. (2024, 1 серпня). Про затвердження Порядку проведення психологічної підтримки військовослужбовців Збройних Сил України.
8. Осьодло, В. І. (2014). Психологія поведінки на війні: Практичний poradnik. Київ: НУОУ.

9. Pravda.com.ua. (2023, 22 листопада). Навчені перемагати. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.pravda.com.ua/columns/2023/11/22/7429819/>
10. Tro.mil.gov.ua. (н.д.). Знати, щоб перемагати: Що таке Mission Command. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://tro.mil.gov.ua/shho-take-mission-command/>
11. Навчально-методичний посібник. (2022). Організація психологічної підготовки у Збройних Силах України.

References

1. 24tv.ua. (2023). Vid partyzaniv do profesiinoi armii: boiets "Azovu" rozpoviv, yak formuvavsia lehendarnyi pidrozdil. [From partisans to a professional army: an Azov fighter told how the legendary unit was formed]. Retrieved from https://24tv.ua/azovu-10-rokiv-yak-formuvavsya-pidrozdil-yaka-yogo-ideologiya_n2549442 (in Ukrainian)
2. Kokun, O. M., Klochkov, V. V., Moroz, V. M., Pishko, I. O., & Lozinska, N. S. (2022). Zabezpechennia psykholohichnoi stiihosti viiskovosluzhbovtsiv v umovakh boiovykh dii [Ensuring the psychological stability of military personnel in combat conditions]: Metodichniy posibnyk. Kyiv-Odesa: Feniks (in Ukrainian)
3. Krasnytska, O. V. (2022). Motyvatsiina promova komandira yak zasib formuvannia psykhičnoi stiihosti viiskovosluzhbovtsiv ta sponuky do dii [Commander's motivational speech as a means of forming the mental stability of military personnel and incentives for action]. Viiskova osvita, (1) 45 (in Ukrainian)
4. Lysenko, D. P., & Pidopryhora, I. I. (2022). Fenomen pomsty u strukturі psykholohichnoi hotovnosti viiskovosluzhbovtsiv do boiovykh dii [The phenomenon of revenge in the structure of psychological readiness of military personnel for combat operations]. Visnyk Natsionalnoho universytetu oborony Ukrainy, (6)70 (in Ukrainian)
5. Moroz, V. M., & Skrypkin, O. H. (2020). Kerivni psykholohichni tekhniki: Posibnyk dlia komandira roty (vzvodu) [Guiding psychological techniques: a guide for a company (platoon) commander]. Kyiv: NDTs HP ZS Ukrainy (in Ukrainian)
6. Nakaz Heneralnoho shtabu Zbroinykh Syl Ukrainy № 4. (2017, 4 sichnia). Pro zatverdzhennia Instruksii z orhanizatsii informatsiino-propahandystskoho zabezpechennia u Zbroinykh Sylakh Ukrainy [On approval of the instruction on the organization of information and propaganda support in the armed forces of Ukraine] (in Ukrainian)
7. Nakaz Holovnokomanduvacha ZS Ukrainy № 349. (2024, 1 serpnia). Pro zatverdzhennia Poriadku provedennia psykholohichnoi pidtrymky viiskovosluzhbovtsiv Zbroinykh Syl Ukrainy [On approval of the procedure for conducting psychological support for servicemen of the armed forces of Ukraine] (in Ukrainian)
8. Osodlo, V. I. (Red.). (2014). Psykholohiia povedinky na viini: Praktychnyi poradnyk [Psychology of behavior in war: a practical guide]. Kyiv: NUOU (in Ukrainian)
9. Pravda.com.ua. (2023, 22 lystopada). Navcheni peremahaty. [Trained to win]. Retrieved from <https://www.pravda.com.ua/columns/2023/11/22/7429819/> (in Ukrainian)
10. Tro.mil.gov.ua. (н.д.). Znaty, shchob peremahaty: Shcho take Mission Command. [To know to win: what is it Mission Command]. Retrieved from <https://tro.mil.gov.ua/shho-take-mission-command/> (in Ukrainian)
11. Navchalno-metodychnyi posibnyk. (2022). Orhanizatsiia psykholohichnoi pidhotovky u Zbroinykh Sylakh Ukrainy [Organization of psychological training in the Armed Forces of Ukraine] (in Ukrainian)

Summary

THE ROLE OF COMMANDERS IN THE FORMATION OF PSYCHOLOGICAL READINESS OF SUBORDINATES TO PERFORM COMBAT MISSIONS

Titorenko O. M. Student at the National Defense University of Ukraine

Filipchuk Yu. L. Student at the National Defense University of Ukraine

Stasiuk V. V. doctor of psychological sciences, professor, professor of the Internal Communications Department of National Defense University of Ukraine

Introduction. *The Russian-Ukrainian war is a challenge of today, which poses enormous challenges to Ukrainian society and its Armed Forces and requires extraordinary physical and psychological endurance from them. In wartime, psychological preparedness and endurance are crucial for success in combat.*

Commanders play a crucial role in shaping this readiness, as it is on their actions, decisions and approaches that the morale and psychological stability of subordinates depend. However, despite the importance of this aspect, the issue of effective methods and approaches that commanders can use to increase the psychological readiness of their subordinates remains insufficiently researched and covered in the scientific literature. This creates the need for a deeper analysis and development of recommendations on optimal approaches to the formation of psychological readiness of military personnel.

Purpose. *It consists in studying the role of the commander in the formation of the psychological readiness of subordinates to perform combat missions. The article will reveal effective approaches, methods and mechanisms that commanders can use to maintain and develop the psychological readiness of military personnel, which, in turn, contributes to increasing the overall combat capability of military units.*

Methods. *Analysis, comparison, generalization, systematization and interpretation of the data obtained made it possible to study the scientific literature on assessing the level of psychological readiness of military personnel to perform combat missions and determine the methods that most contribute to its formation.*

Originality. *This scientific article is a review, generalization and analysis of modern approaches to assessing the psychological readiness of servicemen of the Armed Forces of Ukraine to perform combat missions. The paper systematizes modern scientific approaches, identifies key methods of assessment, and analyzes their effectiveness in the conditions of real hostilities. The originality of the article lies in a comprehensive analysis of theoretical and empirical studies with an emphasis on the specifics of the Ukrainian military context, which allows us to formulate practical recommendations to increase the level of psychological readiness of military personnel.*

Conclusion. *The effective activity of commanders is a key factor in ensuring the psychological readiness of military personnel to perform combat missions. Psychological readiness is a complex system that covers motivational, emotional, volitional, professional aspects, etc. It helps the military to adapt to the stressful conditions of war, maintain confidence in their abilities and make rational decisions during hostilities. Successful training of military personnel involves the integration of physical, professional and psychological training. Commanders who demonstrate leadership qualities, in particular, the ability to motivate, support their subordinates, provide an atmosphere of trust and cohesion, become catalysts for the formation of morally and psychologically stable units.*

Victory in modern conflicts largely depends on the ability of commanders to form psychologically prepared, physically resilient and professionally knowledgeable teams. Only through the harmonious combination of these components can success be achieved on the battlefield with minimal losses.

Key words: *psychological readiness; fear; battle; the russian-Ukrainian war; commanders; stress; preparation.*

Концептуалізація – Стасюк В. В.

Методика – Тіторенко О. М.

Формальний аналіз – Філіпчук Ю. Л.

Автори заявляють про відсутність конфлікту інтересів.

The authors declare that they have no conflict of interest.

Дата надходження рукопису/Date of receipt of the manuscript: 05.02.25.

Дата прийняття рукопису/Date of acceptance of the manuscript: 31.03.25.

© 2025. This work is under an open license CC BY-NC 4.0.